

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

#

3

EGA
VED ÅRHUS
ungdoms
højskole

DANMARKS
PÆDAGOGISKE
BIBLIOTEK

Egaa-Bogen

1985

Indholdsfortegnelse

En hilsen fra medarbejderne	5
At tage arv	6
Illustreret videnskab	13
Håb	15
Fotoudstillinger fra musikmiljøerne	18
Fra undervisningssiden	22
Almendannende undervisning	22
Billeder af syning	25
Er der nye tendenser i ungdommen i dag?	27
Debatoplæg	29
Kan »skolen for livet« beskæftige sig med døden?	32
Birgit Mahler	35
Nyt fra højskolen	37
Jubilæumsmøde	42
Grundtvig-foredragsrække i 1986	42
Eleverne	44

Egå-bogen 1985

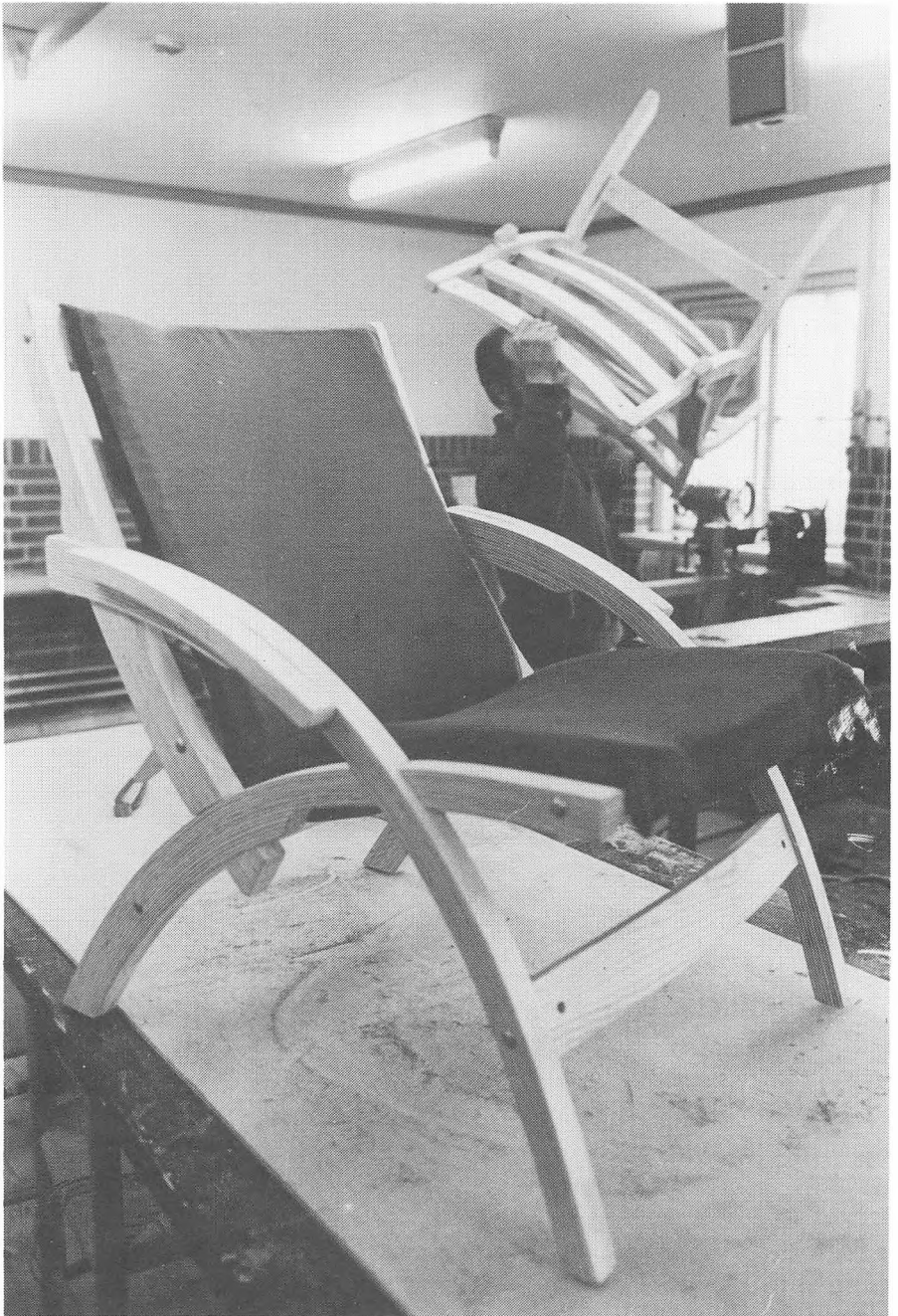
Det er nu andet år Egå-bogen udsendes af skolen - og ikke som tidligere af elevforeningen. Det er vort indtryk at bogen sidste år blev godt modtaget af medlemmer af både skolekredsen og af elevforeningen, og det er redaktionen naturligvis glad for. Vi håber at I igen vil få glæde af at læse den.

Redaktionen ønsker sine læsere en glædelig jul og et godt nytår!

Inge Kaae

Anders Willemoes

Elo Madsen

En hilsen fra medarbejderne

Sommeren er gået, æblerne modnes, freden står på spil, fodboldlandsholdet vandt, befolkningstallet falder, smørbjergene i EF vokser, flere AIDS-tilfælde, badevandet bliver renere, biavlerne fik et dårligt år, renten falder, danske vindmøller løber rundt, alt er forandret og alting begynder forfra alligevel, Michael Falch synger at »Sommer er på vej«:

Jeg nægter at tro, at livet er af lave
Jeg tror, at livet er en gave.
Jeg vil holde fast på det jeg har
Jeg vil gi det al den tid det tar.
Jeg vil følge min pige gennem mørke gange.
Trøste børn, der er alt for bange.
Stole blindt på sol i juli.
Gøre ingen drøm umulig.
Og dybest set og inderst inde
håber jeg en dag at finde:
livet i et øjeblik -
smukt som i min piges blik.

*Linda Andersen
Mogens Bedsted
Margriet de Noord
Christian Damsgaard
Erik Pihl Christensen
Torkild Holst
Inge Lise Vorre*

*Lorelies Hansen
Else Jensen
Jesper G. Jespersen
Pernille G. Jespersen
Sus Lindeløv
Elna Marie Madsen
Elo Madsen*

*Louis Mogensen
Inge Nielsen
Bente Buus Olsen
Ole Petersen
Inger Ramsdahl
Douglas Ross
Finn Lykke Schmidt*

At tage arv

Det var mange tanker, der gik gennem hans hoved den eftermiddag, mens han sammen med søsteren ordnede gravsted til faderen. De var begyndt lige over middag. Mens hun havde spændt trækokserne for arden, havde han valgt stedet, - oppe på sydranden af bakkedraget bag bopladsen, få skridt fra moderens gravhøj. Den var nu allerede nogle år gammel. Dengang de havde bygget den over moderen, havde det været faderen, der havde valgt sted og pløjet helg for høj. Nu genkaldte sønnen sig ord og handling fra dengang - nu var det ham, der havde ansvar for, at faderen fik ro i sin grav.

På vejen herop var han kommet over en stump pind, en gammel mørnet spydstage. Den var firkantet. Han havde for år tilbage arbejdet på den i lang tid, men spyddet var aldrig blevet godt, det havde svirret i luften og kunne ikke holde bane. Mange gange havde han pudset på det og prøvet det påny ude bag huset, mens faderen havde set på ham med glade øjne. Men til sidst havde han opgivet det og spurgt faderen, hvorfor ...? Jo, se du ...!

Det var blevet til en lang forklaring og en god snak, og fra da af vidste han, hvor han kunne få råd og vejledning - og låne erfaring. Alt dette huskede han nu, da han igen havde taget stagen i hånden og brugte den som vandringsstav op ad bakken.

Da han kort efter havde bestemt stedet for faderens grav, mærkede han stedet af med stagen. Så gik han over og satte sig på moderens høj. Han sad og erindrede, hvordan man lavede en gravhøj, - hvordan faderen havde lavet den til moderen. Han havde selv stået ved det mærke, faderen havde sat. Der havde han stået og holdt rebet til trækoksen, der trak arden, mens faderen havde pløjet en rundkreds, der viste højens størrelse. Bagefter havde han trukket oxen, mens faderen pløjede et krydsmønster inden i rundkredsen. Det var en hellig handling, ligesom når markerne dernede omkring huset blev beredt til sæden om foråret. Til sidst havde faderen bygget et leje af sten fra marken. Herpå blev moderens egestammekiste sat dagen efter. Og så havde de bygget højen derover af græstørv.

Han huskede ganske tydeligt nu, - næsten hver bevægelse faderen havde gjort.

Nu var turen kommet til ham selv. Ikke blot skulle han sørge for grav til faderen, men han var den ældste i børneflokken, så nu havde han ansvaret for de andre søskende i den kommende tid. Denne opgave syntes ham i dette øjeblik stor og overmægtig, - han kunne ikke se, hvordan han kunne løse den. Og hos hvem skulle han hente råd?

Da dagen var forbi, var gravpladsen færdig. Hans hånd havde rystet, da han begyndte pløjningen, og mange gange var hans tanker gået til hin dag, da moderens grav havde formet sig under faderens sikre hænder. Han havde gået og husket. I alt hvad han havde foretaget sig, havde faderens billede gået foran ham. Selv nu - efter faderens død - levede hans lærdom videre.

Han sad igen en stund på moderens høj og kiggede ned over hjemmet og søen og den røde vesthimmel der bag. Der i huset gik søsteren og de tre mindre søskende i tryk forvisning om, at han kunne klare tingene for dem, - kunne give dem tryghed og hjem. Uden at vide det - han mærkede det knapt - knyttedes hans hænder, og hans kæber spændtes, mens en mærkelig varme steg op i hans hals. Han skulle - han måtte - han ville. Og med et stod det klart for ham, at selv om faderen var død, så var der i de 17 år, de to havde levet og arbejdet sammen, givet en erfaring og en viden videre fra far til søn, som var stor nok til, at han turde tage arven op og bære den videre.

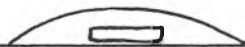
Højen lå i Nørhå i Thy. Den lå nu i vejen for en grusgravning, og National Museet gav mig den opgave at undersøge den - få den til at fortælle sin historie - inden den blev ødelagt. Og det blev en lang historie, spændende over mere end 3000 år.

Opgaven lød: - der ligger en lille høj, 6-8 m i diameter, ca. 0,5 m høj, antagelig yngre stenalder. Du er bevilget 14 dage, 2 mand. NM havde glemt at regne med Thylands undertiden noget specielle form for humor. Engang i 1500-tallet havde vestenvinden fundet det morsomt at lægge en sanddyne over den fede thylandske jord, hvor højen lå. 2,5 meter havde landet løftet sig i den anledning. Derfor blev opgaven: 2½ måned, 4-6 mand + nogle arkæologistuderende og andre arkæologiske godtfolk. Og resultatet: En høj, der havde en diameter på 30 m og en højde på 3 m. Indhold: 12 grave fra 2000 f.Kr. - 900 e.Kr. Vi gravede os baglæns gennem tiden - fra højens top til dens bund. Og så havde vi lavet et hul i jorden på 40 x 30 x 2,5 m = 2000 m³. Men det var arbejdet værd.

Højens historie

Omkring 2000 år før Kristi fødsel gravsattes en mand i en egestammekiste - kaldes også en bulkiste -. Han var svøbt i en kohud og havde antagelig sit bedste tøj på. Med sig i graven fik han en ravring (fingerring?) og en stridsøkse. Over ham blev opkastet en høj, 8 m bred og 1,20 m høj. Han var fra slutningen af stenalderen - bondestenalderen, - fastboende agerdyrker.

ca. 2000 f. kr.

grav 1

På denne højs overflade dannedes et vækstlag i løbet af de ca. 300 år der går, før næste begravelse finder sted. For at lette arbejdet med at lave en anstændig stor høj over ham/hende vælger man at grave lidt ned i den værende høj og derefter gøre højen større. Herved forøges bredden til ca. 12 m og højden til lige knap 2 m.

ca. 1700 f.kr.

grav 2

Gravgaven var her mindre, en 5 cm stor ravknap med et enkelt hul i, - en tæremønt til rejsen gennem dødsriget lig senere tiders Karonsmønt. Også her var det en bulkiste. Og igen ligger højen fredeligt nogle århundreder og får lov at danne et vækstlag, før en ny bulkiste kommer til. De efterladedes energi er denne gang ikke så stor. De nøjes med at grave et hul så stort, at kisten godt og vel bliver dækket, og jævne højen pænt derover. Denne grav lignede ganske den foregående. Men alligevel blev den på sin vis meget spændende.

ca. 1400 f.kr.

grav 3

Når vi finder disse bulkister, ses de nu som et kun 1-2 mm tykt sort trækulsagtigt lag i jorden. Som regel skilles øverste og nederste del af kisten af et tyndt brunligt lag dannet af gravindholdet. Her var ydermere i den midterste del af graven et 2-3 mm tykt lag lysegråt indskyllet sand mellem de to trælag. I det øverste lag manglede midt på et 15 x 15 cm stort stykke, og herfra og ned mod kistens fodende lå en 40 cm lang tynd gren i kisten. Ved enden af grenen lå en 6 cm stor ravknap. Den har ellers sin plads ved bæltestedet. Men her ...? En nøje granskning af jordlagene over kisten viste et kegleformet hul ned til den manglende kistedel. Så var løsnin-gen der. Gravrøvere havde været på jagt efter eventuelle værdigenstande, men opnåede kun at få raget ravknappen væk fra det udhuggede hul. Godt sure over det pavre resultat efterlader de gren og hul og forsvinder, mens regn og anden væde langsomt fylder sand i kisten. Et lille glimt ind i hverdagen for 2500 år siden.

Mens denne episode endnu er i frisk erindring nedsættes den fjerde - og sidste - bulkiste i højen. For at afværge en gentagelse af gravrøveri får højen påny en ganske klækkelig forøgelse, så den når op i en højde af 3 m og en bredde på tæt ved 20 m.

ca. 1400 f.kr.

grav 4

Nu går der en rum tid, inden den næste grav anlægges. Denne gang er det en solid firkantet grav, 2 x 3 m, sat af kalksten fra den nærliggende kridtfuldte bakke. Siderne var bygget op i en højde på omkring 70 cm, og bunden var lagt glat og jævnt med kalkstensfliser. Men hvad denne grav har indeholdt, ved vi ikke, da man - mens man endnu kunne huske, hvor graven var - har gravet den op igen, fjernet bundfliserne og lagt 10 cm rent sand på, for derefter påny at anbringe grundfliserne. Her blev en kvinde gravlagt. Med sig havde hun et bronzesmykke og en stor ravknap (mon hugget fra manden i den nederste grav?). At det var de samme fliser, kunne vi let se, for når vi børstede sandet af den ellers ret hårde lerbund i graven, kunne vi let finde fliser, der passede til aftrykene her. Genbrug er altså ingen ny opfindelse.

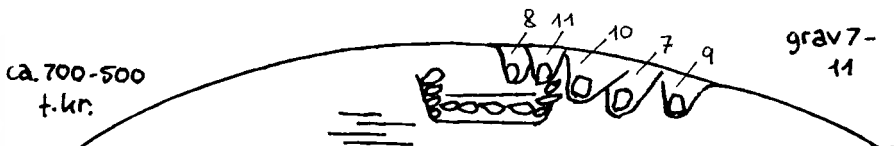

Ved begge disse gravlæggelser har man igen forøget højens størrelse. Denne gang er der dog kun bygget på den ene side af højen, men det forøger udstrækningen til godt 29 meter. Og med sin totalhøjde på 3 m er højen blevet et anseligt mindesmærke på bakkekanten.

4-500 år får højen nu igen lov til at ligge i fred. I løbet af denne tid har gravskikken ændret sig, man brænder nu de døde, lægger de brændte ben i et lerkar, en urne. Fem gange bliver der gravet et mindre hul i højen og en urne sat ned. I alle fem urner var der gravgaver med i form af mindre ting af bronze, som kunne fortælle, om den gravsatte er mand eller kvinde. I mandsgraven findes barberkniv, tatoversyl og pincet, i kvindegravene tatoversyl, pincet, et mindre bronze- og/eller ravsmykke, bennåle (brændte) og benkam (også brændt). Form og udsmykning af disse ting kan tillige bruges til en ret sikker tidsbestemmelse.

De fem urnes indbyrdes forhold er ret tydelige. Grav 7, mand, barberkniv og pincet. Grav 8, kvinde, syl, pincet og bennål. Disse to er samtidige og ældst, måske mand og kone. Grav 10 og 11 er ligeledes mand (barberkniv og syl) og kvinde (syl, pincet, benkam), ca. 150 år yngre, måske igen et ægtepar. Gravene 7 og 8 har respekteret hinanden indbyrdes, - måske har man ved gravsættelsen af 8 endnu kunnet set/husket placeringen af 7, så man har undgået at forstyrre den tidligere grav. Det samme gælder mellem 10 og 11 indbyrdes. Derimod har det yngre par ikke respekteret »de gamle«, hvis grave bliver gennemskåret ved den nye gravsættelse. Tidsmæssigt midt mellem disse to par ligger grav 9, en særdeles præsentabel

dame. Mens gravurnerne fra denne tid almindeligvis er simple lerkar, var der her tale om et smukt kar i form og udførelse. Det indeholdt - foruden de brændte ben - syl, pincet, 5 ravperler, benkam, nogle små bronzerør (hår- eller dragtpynt) samt to bennåle.

Højens historie spænder nu over 1400 år, og i de følgende 1400 år ligger den der bare. Da bliver der atter brug for den, en gæv viking skal gravlægges, - ikke stort og pralende i grav og udstyr. Graven er et grydeformet hul i toppen af højen, 30 cm i diameter og 20 cm dybt, i bunden en stenflise, herpå de brændte ben i én pæn lille dyng, - ingen gravgaver.

Hvis der har været sådanne, har de været af forgængelig art, eller også har et sølvspænde måske været for fristende for en svag sjæl. Men måske er selve gravens placering nok for denne thylandske vikingebonde. Fra sit sidste hvilested kan han skue over Stenbjerg og Istrup plantager, over Ovesø ind til Bedsted og Hasing. Vikingedrømmens udlængsel omsat til udsyn over det centrale Thy.

Det var de fakta, som 3090 mandetimer bragte frem i lyset. For arkæologen var højen en lækkerbid. Ingen uvedkommende havde rodet, - bortset fra gravrøveren. Urørt og uforstyrret indtil vi satte spaden i den. Derfor var det vigtigt at få den til at »snakke«, få højen fravristet alle dens oplysninger. Det er udgraverens opgave. Gennem foto, tegning og beskrivelser skal han/hun konservere sine iagttagelser, så højen kan rekonstrueres. Derfor er tegninger i plan og snit, undertiden i »røntgen«-snit, sammenstykket af tusinder af eksakte mål af objektet, særdeles vigtige. Men de skal samtidig dokumenteres af foto og beskrivelser. For i og med man gennemfører en udgravning og undersøgelse, fjerner (ødelægger) man tingene. Når en grav er undersøgt, er der konkret kun de eventuelle oldsager til-

bage. Miljøet, situationen, detaljerne, alt dette skal udgraveren fastholde på sit tegnebord, i sin dagbog og med sine fotografiapparater. Ud fra dette skal den videnskabelige tolkning og sammenfatning finde sted. Alt, der ikke er gemt i ord og billede, er tabt.

Den sidste dag i udgravningen sad vi på kanten af det hul, der var følgen af skovlens arbejde. Et mærkeligt syn - resten af en høj nede i flyvesandet, - et eksempel på, at den svøbe, som sandflugten i det nordvestlige Danmark, ind imellem kan være med til at bevare »Historien i jorden«. Vore fantasier den dag blev indledningen til denne beretning. Vi lærte nogle mennesker at kende, vi prøvede at tolke den arv, de havde efterladt til os. Vi prøvede at finde det grundlag, de havde efterladt til kommende slægter, og som vi skal bygge videre på for at efterlade det til vore efterkommere.

Jo, vi kendte sønnen fra for 4000 år siden. Vi tænker ens. Vi vidste, at som han løftede arven hin dag, da han formede sin fars minde, sådan ønskede han, at vi skulle bære den videre gennem vort virke.

Det være hermed forsøgt.

Anders Willemoes

Illustreret videnskab

- *Ny uenighed om Påskeøernes gåde!!*
- *Gåden om Englands Pyramider!!*
- *Mystisk havfund måske resterne af Atlantis!!*
- *Lægernes triumf - Det mekaniske menneske!!*

Disse overskrifter viser tydeligt hvad man kan forvente sig, når man åbner et eksemplar af et af de nye kulørte ugeblade: Illustreret Videnskab. Et blad som især har betaget de unge og blandt dem, selvfølgelig, mest drenge. Her får man serveret den nye viden på en letfordøjelig og tiltalende måde ... det lyder da godt, eller ...?

Bladet udgives af Fogtdahls blade og lanceres sammen med Bo Bedre, Gør det Selv, Eva, Bilen og Båden, o.s.v. Alle eksempler på godt etablerede og kendte blade. Ill. Videnskab hører allerede nu til i gruppen, med store salgstal og uden en egentlig konkurrent på markedet. Imponerende, men hvordan kan det nu gå til?

Indholdet i bladet er skam sagligt nok. Jeg er sikker på at de *facts*, som bliver serverede, er rimeligt velunderbyggede og støtter det troværdighedsprincip, som er så vigtigt for bladet. Problemet er at bladet ikke udelukkende gengiver facts, men at en stor del af stoffet udgøres af mere eller mindre velbegrundede teorier indenfor alt hvad der bare tilnærmelsesvis kan kaldes videnskab.

For at sikre sig et stempel som troværdig, er der allerede på de første sider præsenteret billeder og beskrivelser af bladets videnskabelige konsulenter. Disse har selvfølgelig alle imponerende titler som: dr.med., professor, cand.scient., docent, ect. Titler som alle understreger bladets lødighed. Sammen med bladets yderst professionelle layout og flotte illustrationer udstråler det simpelthen troværdighed. En troværdighed som let bliver »købt« af de unge, som straks tager indholdet til dem, og hellere end gerne delagtiggør andre i deres nyerhvervede viden. Det lyder som enhver lærebogsforfatters drøm, men helt så uproblematisk er det ikke.

Indholdets kvalitet er som sagt meget svingende. Artikler skrevet af danske forskere er sædvanligvis velskrevne og informative, men den overvejende del af bladets indhold består af oversatte artikler fra diverse udenlandske blade, hovedsageligt amerikanske. Disse artikler er af en hel anden standard. F.eks. kan et enkelt godt billede eller god illustration være grundlag for 2-3 siders letlæst intetsigende tekst. Til samme genre hører diverse artikler om det genfundne Atlantis, de mystiske pyramider, Bermundatrekanten, Ufo'er, o.s.v.

Det er en »god« genre for blade at arbejde med, da man her kan gengive mange nye »videnskabelige« teorier, som ingen rigtig kan afkræfte og da slet ikke bevise. Bladet tydeliggør at man kun refererer visse teorier og er meget påpasselig med ikke at have nogen som helst holdning til disse. Men ved at gengive den ukom-

menterede og så trykke dem godt »pakket« ind i saglige småartikler, har man allerede givet dem et skær af troværdighed.

Den sidste del af indholdet i bladet består af et enormt virvar af »facts«, der bliver puttet ind hvorsomhelst der er spalteplads tilovers. Oplysninger om at der er udviklet en dørlås der genkender stemmer; en tyskers gennemsnitlige ølforbrug; at en høne har lagt et æg på 700 g og at en elefant koster 25000 \$. Informationer fra Guinness Rekordbog, et leksikon og Familiejournalen.

Hvordan påvirker et sådant blad de unge? Mange tager alt ukritisk til sig og gengiver det med ildhu. De vil forsvare en god teori til det sidste. Dette har medført mange lange og frugtbare diskussioner her på stedet. Andre læser det med et gran salt og nøjes med at få vækket den medfødte nysgerrighed, der giver én trang til at vide mere.

For mange kan bladet være et halmstrå at klynge sig til. Et sted de kan hente den baggrundsviden de aldrig fik i skolen og på biblioteket. En mulighed for, i hvert fald tilsyneladende, at kunne følge med i den rivende teknologiske udvikling der foregår ... en times læsning om måneden og du er up to date med det nyeste nye! Og så er det jo også her man kan få en bekræftelse på alle de »mystiske« ting *man ved* der må foregå i verden!

Jo et halmstrå af pseudoviden ...

På den anden side kan et sådant blad bevirke at man kan få fjernet nogle af de skyklapper vi alle løber rundt med ... at man prøver at overveje det umulige ... at intet er *for* fantasifuldt ... Jeg tror det er i orden at stikke sig selv lidt blå i øjnene - en gang imellem ... Jeg glæder mig bestemt til næste nummer dumper ned i postkassen.

Mogens Bedsted

Håb

*Hun bruger det som en knage
eller noget, som hun kan læne sig opad
for at finde støtte.*

*Det er den drivkraft,
som får hende til
at stå dagene igennem.*

*Med syv børn og uden mand
forsøger hun, så godt hun kan,
at forstå, hvordan i morgen
vil kunne bringe hende det,
som hun arbejder så hårdt for at opnå.*

For det er der - det må være der!

*Et lysglimt, en varme,
en næsten uforklarlig følelse
af, at noget vil ske.*

*Det hviler - ikke i nuet, ikke her,
men i fremtiden, dér.*

(Anonym)

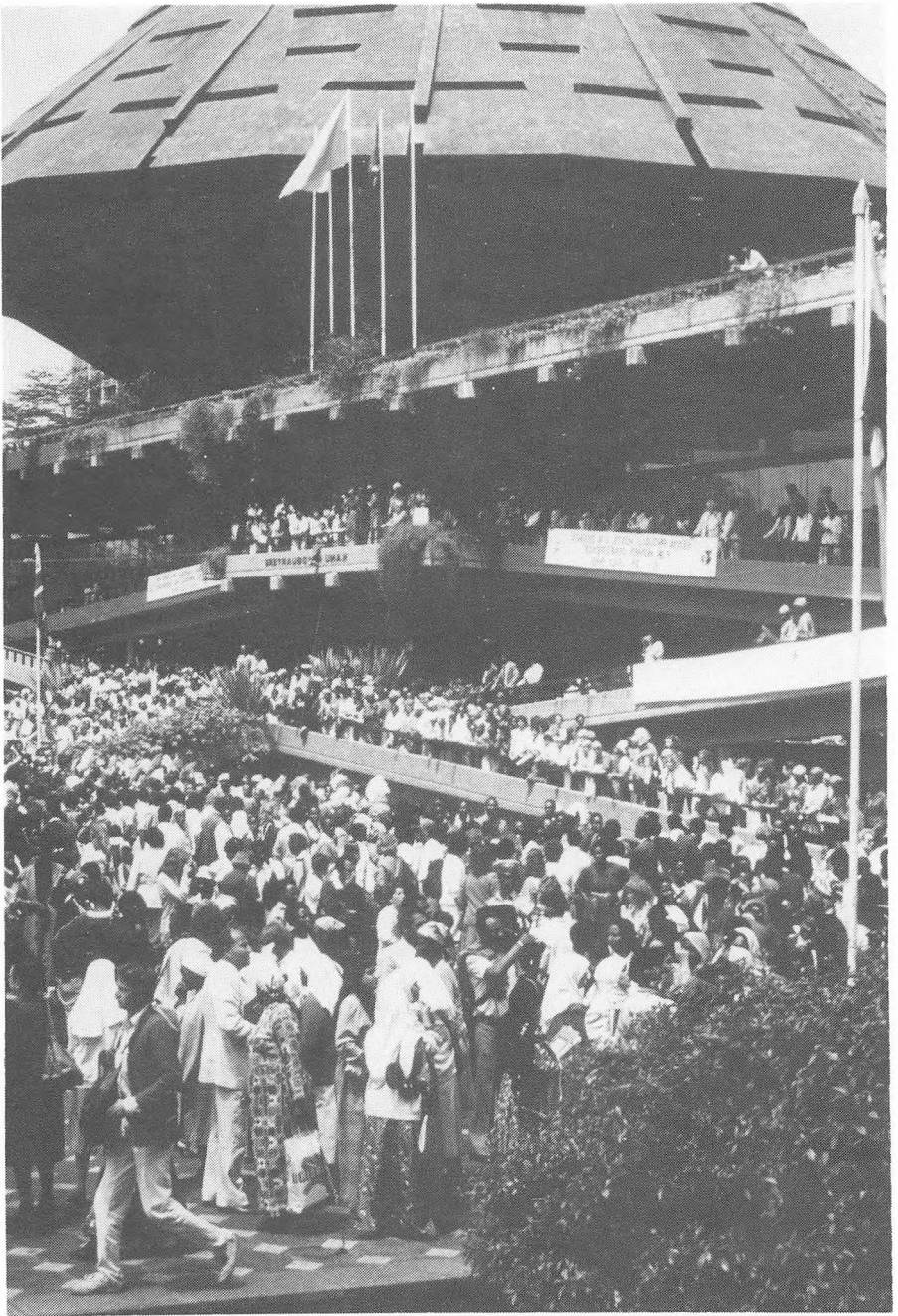
I denne sommer var jeg så heldig at kunne deltage i den sidste alternative kvindekonference i FN's kvindetiår, i Nairobi, Kenya.

Som tidligere Kenya-frivillig og nuværende Mellemløbet Samvirke-aktivist var jeg selvfølgelig meget opsat på at være med i netop denne konference.

Den alternative kvindekonference blev afholdt 14 dage inden den officielle. Den alternative var åben for alle der havde lyst og råd til at deltage. Den officielle var kun for regeringsdelegationer, og her kunne man se det besynderlige at der i flere delegationer faktisk var et flertal af mænd. Den mandlige kulturminister i Kenya, (Hon. K.S.N. Matiba M.P.), åbnede konferencen med at sige: »We women of the world ...«.

På de tidligere officielle kvindekonferencer i Mexico (1975) og København (1980) blev der vedtaget handlingsprogrammer og en verdensaktionsplan. Men er kvindernes situation forbedret i løbet af kvindetiåret; hvad nytter det at afholde en kvindekonference og for hvem afholder man den?

På de fleste områder er situationen for kvinder blevet forværret. Flere steder i verden er der sult, den økonomiske krise rammer alle, den politiske undertrykkelse er blevet forøget og ikke mindst er racismen blomstret op. Alt dette rammer os her i Danmark, men mange gange hårdere u-landene og der især kvinder.

Den alternative kvindekongress blev arrangeret af græsrodsbevægelser fra hele verden. I Nairobi mødtes 15.000 kvinder omkring »Forum '85«. Det var en fantastisk farverig oplevelse at være med til åbningen hvor tusinder af verdens kvinder var mødt op i deres festtøj. Den danske delegation blegnede i forhold til dem alle!

De første par dage gik jeg bare rundt i det kaos der bliver når mange tusind kvinder mødes og skal prøve at finde vej til de over 1000 forskellige diskussionsgrupper (workshops), der var arrangeret i løbet af de 7 dage. Workshops der handlede om: Fred, udvikling, ligestilling, sundhed, undervisning, de unge og de ældre kvinder, media, handicap og racisme.

Som tidligere u-landsfrivillig prøvede jeg selvfølgelig at finde vej til udviklingsdebatterne og fulgte især diskussionerne om Syd-Afrika, Namibia og Racisme.

Jeg boede på den internationale svenske skole, sammen med andre danskere. Børnene holdt ferie, så vi kunne benytte deres klasselokaler. Forholdene var ret så primitive; et tyndt liggeunderlag på et koldt betongulv gav mange af os en slem forkølelse, ikke mindst fordi mange af os blev overraskede over det kolde klima i juli måned i det højtliggende Nairobi.

Kenyanerne havde arbejdet hårdt for at få denne kongress til at lykkes; og havde gjort sig umage for at få alt til at klappe. Transport, oversættelser, mad, aviser. Alt fungerede meget tilfredsstillende, selv efter vores vestlige målestok.

Kvindegrupperne havde fremstillet et enormt lager af håndflettede kurve, vævede tekstiler, trykte stoffer og kjoler, og tjente godt på salg til især de vestlige verdens kvinder.

Andre havde til gengæld mistet deres indtægtsmuligheder, nemlig de tiggere og de prostituerede, som myndighederne med hård hånd havde fjernet fra byens gader.

På Nairobi-kongressen blev de globale sammenhænge mere tydelige, f.eks. blev der diskuteret om teknologien påvirker beskæftigelsen i de industrialiserede lande? - og om det hænger sammen med forøget udbytning af den kvindelige arbejdskraft i u-landene. På kongressen blev der skabt mange kontakter, netværk, samlet erfaringer og inspirationer, der blev udvekslet ideer og tanker. Der blev grinet og grædt, der blev danset og sunget på tværs af alle verdens grænser. Alt dette vil afgjort i fremtiden hjælpe mange i deres kamp for at få verden til at dreje den rigtige vej rundt.

Forum '85 var U-landskvindernes kongress. U-landskvinder fra Latin-Amerika, Asien og Afrika. Kvinder der kæmper for en mere retfærdig fordeling af verdens goder, kæmper for en bedre fremtid for deres børn.

Vi må håbe at afslutning af kvindetiåret ikke bliver afslutningen på debatten om kvindernes særlige problemer og at der også formelt kommer en opfølgning. Det var en fantastisk oplevelse at være sammen med så mange stærke kvinder. Dejligt at møde venner i Kenya igen; men hvor er det svært at rive sig løs igen og vende tilbage til dagligdagen på Egå. Datoen til 1990 kongressen står allerede i min kalender.

Margriet de Noord

Fotoudstillinger fra musikmiljøerne

»Jeg har i de sidste par år ud over mit arbejde som højskolelærer været meget fascineret af det rytmiske musikmiljø i Århus og forestiller mig, at min interesse, som jeg har ledt ind gennem mine kameralinser, osse vil kunne interessere en større kreds end mine venner«. - Sådan indledte jeg min ferniseringsfolder til min første udstilling fra 12. april - midt i maj om ET MUSIKMILJØ på Svend Tveskæg i Århus. Udstillingen indeholdt 20 billeder, alle fra musikstedet. Aftalen lød på, at jeg fik lokaliteterne stillet gratis til rådighed med udsigt til presseomtale m.v. ... Men det var under forårets strejker, så den udeblev. Jeg fik mange klap på skuldrene af gæsterne på spillestedet, som jeg besøgte jævntligt under udstillingen, men udgifterne ved udstillingen blev ikke nedbragt gennem salg af billeder.

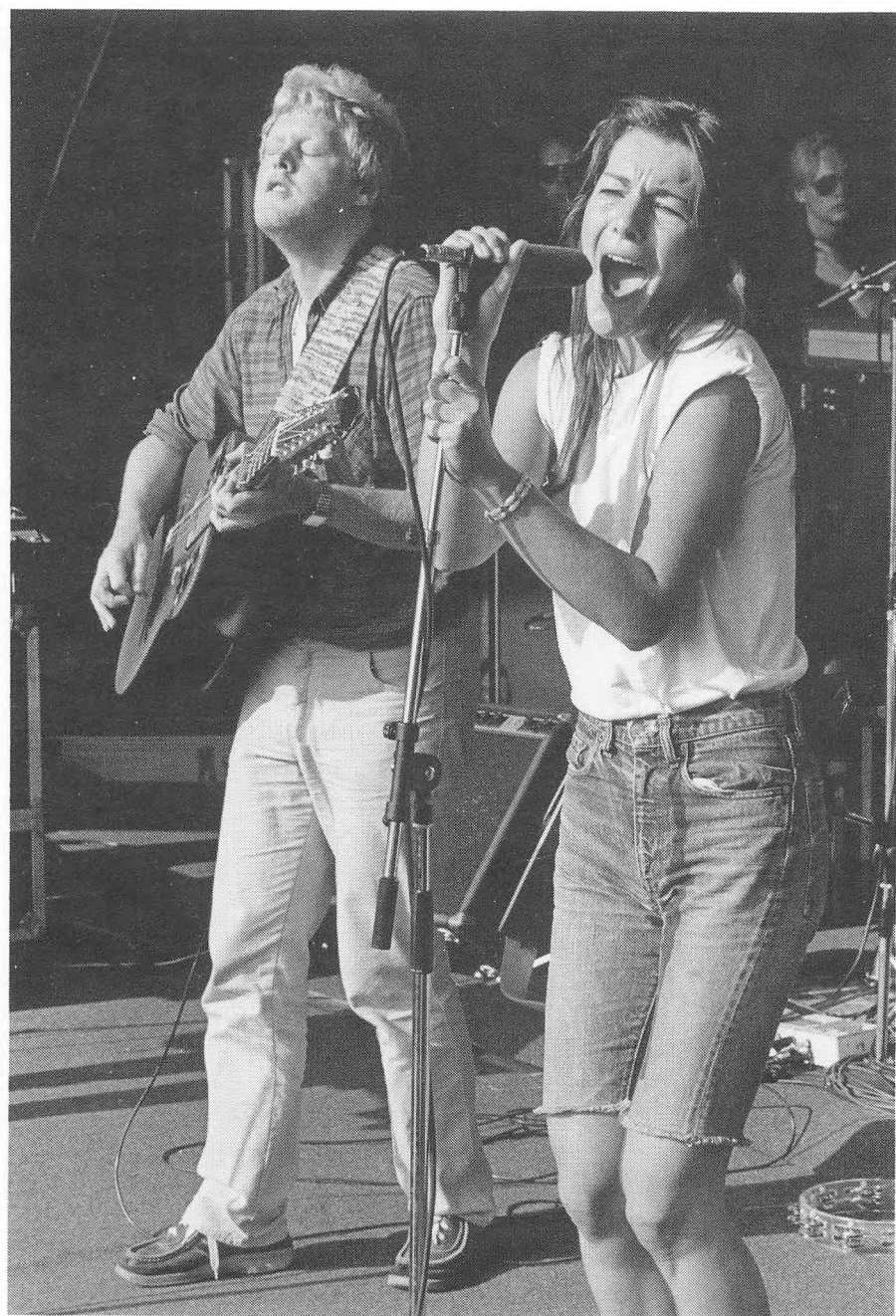
Trods dette gik jeg i gang med min store udstilling i Musikhuset, Århus 3-17. juli. Følgende fra udstillingens introduktionsfolder: »Mit halve liv er musik og billeder. Siden jeg engang i tresserne vandt mit første kamera med en båndoptagelse om musik i familien, har jeg dyrket disse interesser sideløbende.

I 1981 var jeg på studiebesøg i Stockholm for at se på fotografiet som udtryksmiddel. Her fik jeg lyst til at lave en udstilling. Det blev til 34 billeder med tekst om et højskolekortkursus om »Traditionel musikalsk folkekultur« som bl.a. blev vist ved højskoleårsmødet 1982 i Ollerup.

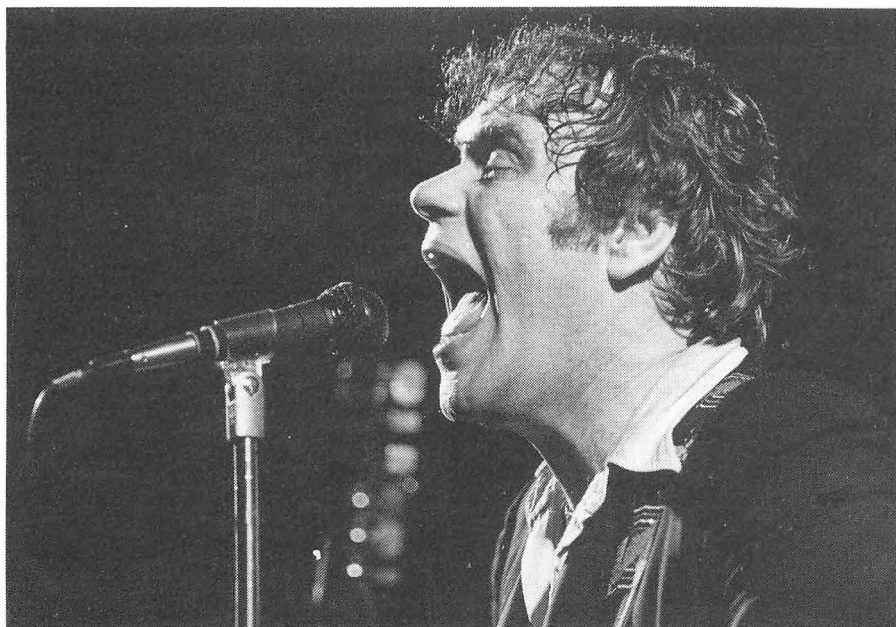
I 1982 tog jeg mine første billeder af scenemusik - nemlig Sonny Rollins i Musikhuset i Stockholm. Før det lignende arrangement i Århus viste jeg nogle af disse billeder i Musikhuset i Århus, som viste sig interesseret i, at jeg lavede en udstilling om den rytmiske musik i Århus ...«

Omtalte udstilling om »Traditionel musikalsk folkekultur« blev der bragt billeder fra, med Birgit Mahlers tekst i Egåbogen 1982. Min udstilling om Rytmsk Musik i Musikhuset var på 43 billeder, der var ophængt ind mod foyeren samt nogle blikfangsbilleder ud mod Musikhusets glasruder. Jeg fik tilskud af Musikhuset til at trykke en flot plakat, som min nye kollega Jesper Gilbert designede. Plakaten blev distribueret af Musikkontoret, og pressen blev inviteret til en lille reception umiddelbart før Talentkonkurrencen 1985 for amatørmusikere blev afviklet på Amfi-Scenen lige ud for udstillingen. Stiftstidendes anmelder skrev følgende: »Rytmsk musik skal naturligvis først og fremmest høres, hvis man vil have den rigtige oplevelse, men den kan også på en mærkelig måde gøres synlig, hvis man er en dygtig fotograf og lige på pletten. Det er lærer ved Egå Ungdomshøjskole Erik Pill. I går havde han fernisage på en udstilling af billeder, som han igennem mange år har taget under besøg i det århusianske musikliv«. Ud over den første presseomtale fik jeg billedet af Hugo Rasmussen optaget i Jyllands Postens »Det Sker«. I øvrigt erfarede jeg, at PR-arbejdet for en udstilling er lige så tidskrævende som selve udstillingsarbejdet. Udstillingen blev set af tusindvis af mennesker idet Musikhuset er meget besøgt i sommertiden. At opleve publi-

kums umiddelbare glæde ved at se mine billeder bar så rigelig lønnen i sig selv. Jeg solgte også nogle få billeder. En del af billederne hænger foreløbig på Højskolen og vil kunne ses indtil udstillingen forhåbentlig i foråret skal til København for senere måske at tá et lille smut til Odense, f.eks. Brandts Klædefabrik.

Det er spændende og udviklende at lave en udstilling. Det giver en følelse af selvværd, som jeg ønsker vore unge må opleve. Derfor ønsker jeg også at gí dem en sådan oplevelse. Mit næste fotohold skal derfor arbejde med en fotoudstilling, der skal ophænges i Århus i en bank, bibliotek el.lign. Jeg håber det må lykkes, og at du måske har lyst til at komme og se den. Er du interesseret i mere information om udstillingerne ká du blot skrive til mig.

Erik Pill Christensen

Fra undervisningssiden

På de følgende sider bringer vi fem artikler, som alle direkte tager udgangspunkt i den undervisning, der finder sted på Egå Ungdoms-Højskole i øjeblikket.

Artiklerne handler om et tilfældigt udvalg af fag, de er skrevet uafhængigt af hinanden, men de illustrerer meget godt hvor bredt sammensat undervisningen kan være på en dansk højskole. Ifølge loven skal en højskole tilbyde en almindelig undervisning, men dette begreb er så ubestemt for alle - også i undervisningsministeriet - at der skulle være god grund til at rejse en debat herom. Det starter vi derfor med.

Almindelig undervisning

I lov om folkehøjskoler, husholdningsskoler og efterskoler fra 1970 står der i § 1 at *»Folkehøjskoler tilbyder voksne elever en almindelig undervisning og kan inden for denne give enkelte fag eller faggrupper en fremtrædende plads«*.

Dette er højskolernes formålsparagraf og den rettesnor man altså må holde sig bagved hvis man som godkendt højskole vil modtage statstilskud. Loven som helhed er god og rummelig, den har tjent alle de nævnte skoleformer godt, og kravet om den almindelig undervisning har hverken stået i vejen for nytænkning på gamle højskoler eller for oprettelse af helt nye - der er vel kommet ca. 30 højskoler til i lovens tid (og en del flere er på vej!).

Nu er der røster fremme om at en ny lov skal overvejes og måske vedtages om tre-fire år. Jeg ved ikke om det er i den forbindelse at undervisningsinspektør Kjeld Krarup (som vil være kendt af mange af Egå-bogens læsere) opfordrede højskolerne til at starte en debat om hvad man forstod ved almindelig undervisning. Men i hvert fald er oprettelsen af de mange nye højskoler og hele udviklingen på voksenundervisningsområdet (f.eks. etableringen af kommunale daghøjskoler) i sig selv grund nok til at tage fat. Med andre ord: hvordan forstås højskolerne selv sin formålsparagraf; hvordan tolker vi vores opgave?

Det vil jeg gerne give et bud på: Jeg vil hilse en revision af loven velkommen. Først og fremmest fordi udtrykket »almindelig undervisning« efter min mening både er for bredt og i bedste fald for intetsigende, i værste fald direkte vildledende. Det er ikke noget godt forsvar for at bruge udtrykket at det er så åbent at det næsten kan bruges om det meste af den undervisning der findes herhjemme. For eksempel har man jo brugt det i formålsformuleringen for flere andre skoleformer, heriblandt gymnasiet. Vi er nok nogen stykker hos hvem gymnasiet har tilført ordet »almindelig« en umiskendelig duft af kultiveret bedreven. (Men det kan naturligvis være vor egen skyld, vi kunne f.eks. have holdt næsen

væk fra de højloftede katedralskoler).

Andre ville til gengæld fremhæve at den sidste del af ordet »almendannende« leder tanken hen på en ganske bestemt opdragelsesopgave; men hvor mange »dannede« højskoleelever der er kommet ud af den opfattelse kan jo være svært at gøre op. Der er ingen grund til at tvivle på at lovens vise fædre (og visse af dens mødre) tænkte sig godt om da de besluttede sig for den »almendannende undervisning« - men der er løbet meget vand i stranden siden da.

Vi må kaste ordet »almendannende« ud med badevandet og i stedet søge formålparagraffen omformuleret så den i alles øjne udtrykker hvad der er denne skoleforms kendetegn. Det gør vi ved at finde ord for de to sider af højskolelivsformen som er fællesnævneren for de 104 nuværende, vidt forskellige højskoler: nemlig for det første samværet i og udenfor undervisningen, og for det andet undervisningens almene, fællesmenneskelige grundlag. Det er der forlængst sagt mange rigtige og præcise ting om, men en ny formålparagraf må formuleres så rummelig at den er til at vokse i.

Jeg vover et øje og foreslår: *»Folkehøjskoler tilbyder på et fællesmenneskeligt grundlag et samvær og en almen undervisning, hvor enkelte fag eller faggrupper kan have en fremtrædende plads«.*

Nogen vil måske finde det dobbelt respektløst at jeg ikke alene kaster vrage på vort nuværende, stadigt gældende lovgrundlag, men tilmed vil føre pennen for landets lovgivere. Så lad mig straks uddybe formuleringerne og samtidig med hatten i hånden forklare, at dette så er *min* opfattelse af hvad der ligger i højskolernes almindelige undervisning:

»Det fællesmenneskelige grundlag« er forudsætningen, højskolens eksistensberettigelse, dens mening, dens historie, dens udfordring! Det er også mødet mellem lærer og elev, vekselvirkningen mellem alle der valgte tid og sted sammen, det er den frugtbare uenighed og respekten for fællesskabet, og det er tilliden, åbenheden og den enkeltes ret til at blive forstået.

»Samværet« er med for at ingen skal tage fejl af at højskole er andet og mere end undervisning. At det er at mødes i al udfordrende forskellighed, blive oplivet af den enkeltes originalitet og opleve sig som del af den fælles folkelighed. At tage på højskole er at vælge en livsform i munterhed og ansvarlighed.

»Almen undervisning« for at understrege at der ikke er tale om specialundervisning eller fagkurser med hertilsvarende afgrænset målsætning og formål, heller ikke selv om enkelte fag får en nok så fremtrædende plads. Udtrykket har svært ved også at dække det særlige fænomen at det vigtigste udbytte af god højskoleundervisning faktisk kommer som en »sidegevinst« - en uforudset, herlig opdagelse, som indirekte er en følge af at man ikke kun har undervisning fælles, men hele dagligdagen. At denne indirekte metodik så kun indirekte fremgår af formålparagraffen er vel meget passende.

Der er afgørende forskel på »almen undervisning« og »almendannende under-

visning«. Det sidste antyder at der er nogen (uvidende, uopdragne eller dumme) som af nogen andre (bedrevidende, dannede eller kloge) formes eller udvikles efter nogle ubestemte, almene kriterier. Ikke sådan at forstå at det nødvendigvis sker imod nogens vilje, ej heller skal nogen højskole kritiseres for at have villet noget med sine elever - bevar os vel - men med kravet om almindennende undervisning godkender statsmagten så at sige kun højskoler der vil »tildanne« eleverne; og hvor er så Grundtvigs vekselvirkning, mødet mellem ligeværdige, voksne mennesker?

Nu kan man indvende at jeg kun ser negative tydninger af udtrykket »almennende undervisning«. Jeg er dog ikke blind for at nænsommere tolkninger kan tages i anvendelse. Men lad os så sige jeg har set den anden vej. Jeg synes nemlig en skoleform så enestående som den danske højskole må have sin egen, krystalklare formålsparagraf.

Hvis en sådan kan skrives!

Elo Madsen

Billeder af syning

- Goddag - jeg vil gerne sy en saxofontaske - i facon altså.
- Kan jeg lave et par zebrastribede bukser og en neongrøn bluse til på lørdag - jeg har aldrig syet før?
- Et kostume til drama?

Et lille udpluk af muntre opgaver man kan få stillet som textillærer på sysiden af faget.

Siden jeg kom til Egå august '84 og startede med at være højskolelærer, har det været herligt at på prøvet nogen ideer af. Der har været nok at tå fat på. Først skulle lokalet rigges til og vi måtte have de nødvendige remedier. Og således har vi sidste år fået 5 nye skaftvæve og 8 splinternye Pfaff symaskiner.

Jeg har undervist i 4-5 forskellige perioder i tekstil og desuden har der hele tiden været 2 ugentlige timers fritidstilbud i syning.

I hver periode har der været et overordnet emne som alle har arbejdet med - mens der i fritidsundervisningen har været frit slag.

De overordnede emner har f.eks. været:

Bukser - syning og tilskæring.

Kostumer i »mærkelige materialer« i samarbejde med drama.

Tøj inspireret af fremmede kulturer.

Karnevalskostumer.

Grunden til at jeg foretrækker at arbejde med emner er at det giver en mere samlet undervisning, hvor man har mulighed for at gennemgå materialer og teknikker. Samtidig giver det eleverne mulighed for at følges ad og støtte hinanden - kort sagt samarbejde. Syning behøver ikke at være et egotrip. Højskoleeleverne har tit kun kendskab til tekstil fra folkeskolens obligatoriske undervisning i 4.-5. klasse.

Jeg kunne tænke mig at fortælle lidt om første tekstilperiode med syning [38 timer] i efterår '85. Emnet var Sy-billeder.

Vi starter med at udforske diverse forskellige materialer - af de mærkeligste farver og kvaliteter; Blonder, effekttråde, guld og glimmer, jersey og japonette, plastik og polyester, silke og satin - grimt som gudeskønt! Symaskinen og dens muligheder bliver afprøvet med den første fællesopgave - ansigter.

Der bliver tegnet skitser og leget med farver og materialer bl.a. inspireret af en film om tekstilkunstneren Lotte Dandanell's farverige damer, samt tegneren Hanne Passer's fine sol og univers-vignetter (Dagbladet Politiken).

Og så bliver der klippet og strøget blomsterkinder på hattedamer. Sultanen får blåt skæg og øjenbryn, og djævlherren med det grønne ansigt får flammende orange hår! Teknikkerne er afprøvet og de individuelle projekter forberedes; col-lager klippes og klistres, tegninger hober sig op og materialer indkøbes.

Vi læser eventyr om elverpigen med hul i ryggen og nattergale i Kina's land, vi hører musik af Mussorgsky, Vivaldi, Jean Michel Jarre og lytter til Miles Davis Trompet.

Stoffer lægges på og tages af igen, materialer mixes på forunderligste vis og langsomt - thi tekstilbilleder er ingen hurtig sag - dukker billeder op.

Palmeøer i prik og tern, Salathoveder i strakt arm mod fløjls-himmelen, Familie-portræt i twill og tyl, Universet's planeter i pink, hvid og sort - eksempelvis.

Der grubles, grines og kæmpes og pludselig er tiden udløbet - nye projekter venter forude.

Alle har med egne hænder og tanker fornemmet hvad tekstil også er. Der er blevet arbejdet koncentreret og grundigt. Vi afslutter med en udstilling i lille sal - viser frem og ser og hører hvad andre hold har lavet.

Billederne forsvinder over på værelserne og »hjem«.

Det store fællesprojekt med de forskellige ansigter hilser og smiler nu til os fra højskolens vægge.

Pernille Gilbert Jespersen

Er der nye tendenser i ungdommen i dag???

Tidligere var vi på højskolen meget mere praktisk samfundsorienteret end tilfældet er i dag, hvor de kreative og personudviklende tilbud har trængt de samfundsorienterede til side.

Men vigtigheden af at være godt orienteret om ens muligheder, pligter og rettigheder som ung er nok mere udpræget nu end tidligere. Dette er grunden til, at jeg i dette efterår har tilbudt et emne som jeg af frygt for ikke at få nok tilmeldt kaldte: »Kå man leve af at være ung?«. Men tilslutningen var overvældende.

Overskriften og præsentation af emnet gav også mulighed for at beskæftige sig med det personlighedsudviklende psykologiske aspekt, men den store interesse for holdets vedkommende lå indenfor områderne: bolig, uddannelse, erhverv, økonomi og ikke mindst samfundets forhold til ungdommen belyst gennem, hvad man har gjort for ungdommen i ungdomsåret 1985. Alt i alt må jeg nok konkludere, meget målbevidste unge, der gerne vil yde før de nyder. Men hvor har de mulighed for at yde en indsats? Jo mere vi fordyber os i deres lystbetonede virkefelter, opdager vi, hvordan samfundets begrænsninger sætter en stopper for denne indsats. Nuvel, vi kan jo heller ikke alle være heldige og komme til at arbejde med noget lystbetonet, så villigheden er der også for i en tid at påtage sig det trivielle arbejde, men her sætter alderen 18 år ofte en stopper for disse udfoldelser.

Desværre har vi også måtte erfare, at rådgivningen fra tidligere skolegang er meget mangelfuld. Ingen af holdets unge er f.eks. sikker på, at de er tilmeldt arbejdsformidlingen, hvilket de er berettiget til, selv om de midlertidig er på højskole, således at de efter højskoleopholdet vil kunne give deres kommende arbejdsgiver et tilskud på 26 kr/time, hvis de er under 18 år og 40 kr/time for dem over 18 år. De sidstnævnte er det vigtigst for straks at blive tilmeldt arbejdsformidlingen, da de skal være tilmeldt i 6 mdr. mod 3 mdr. for at kunne modtage tilskuddet. Og klart er det, at disse unge vil have nemmere ved at få sig et job efter højskoleopholdet. Og det er faktisk aktuelt for hele efterårsholdet, som afslutter herfra i slutningen af februar. Ofte forsøger disse at få et godt lønnet job i det mindste frem til ny skolestart i august/september, så de kan spare op til en videre uddannelse. Her er det nemlig ikke nemt at klare sig for den S.U man kan få.

Afhængigheden af forældrenes økonomi belaster en del, som ønsker at vise sig selv og sine forældre, at de selv kan. Men ofte må de p.g.a økonomien tilbringe endnu nogle år hjemme i familiens skød. Den udvikling de måske var godt i gang med på højskolen bliver herved let afbrudt og måske senere svær at genoptå. Er der noget vi har brug for, så er det selvstændige og initiativrige unge, der vil noget med livet. Vi andre bør gi' dem den nødvendige næring og ikke kvæle dem under vore osteklokker. Selv om økonomien blev bedre for de unge, vil det stadig være svært for dem at etablere sig i selvstændig bolig. Der er alt for få, og der bygges

ikke så mange som oprindeligt planlagt. D.v.s. de unge er henvist til det private boligmarked, hvor de højst vil kunne leje sig ind på et værelse med adgang til bad og køkken. Det ønsker de færreste, så vælger de hellere familien - den kender de trods alt. De ønsker selvstændige boliger, hvor de evt. vil kunne bo flere sammen, med hver sit værelse og fælles opholdsrum. Nogle boligforeninger har åbnet for ungdomsbofællesskaber, men dette mere af nød end interesse.

Et meget uheldigt forhold er det også, at de unge, der med arbejde er blevet etableret selvstændigt, vanskeligt har råd til at opretholde dette liv som studerende, med mindre de i mellemtiden er blevet bistandsklienter med økonomiske tilskud til videre uddannelse. Ellers kan de være henvist til gaden. Nogle kommuner som f.eks. Århus har så en Jobbørs, der samler dem op og tilbyder dem en praktikplads på »sultecirkulærets« økonomiske baggrund. Selvfølgelig bedre end lediggang, men hvorfor behandler vi ikke vore studerende mindst lige så godt som bistandsklienterne? Jeg må erkende, at de færreste unge ønsker at udnytte systemet, men systemerne tvinger dem næsten til at tænke i irrationelle baner, det er samfundet næppe tjent med i længden. Så samfund! Flere ungdomsboliger, bedre uddannelsesstøtte, flere uddannelsespladser og bedre vejledning. Det sidste menes også udbygget med vejledning om unges rettigheder. Hvis alle kendte disse, så samfundet sikkert helt anderledes ud i bedre retning, idet vi da var tvungne til ud fra praksis at ændre vores ungdomspolitik.

Erik Pill Christensen

Debatoplæg

Hvordan kan man bruge den nye computerteknologi som kreativt udtryksmiddel i musik og drama?

Det er et af de spørgsmål som Sus og jeg søger at besvare for tiden sammen med Finn. Undervisningsministeriet har bevilget os hver en måneds orlov, og en sum penge til anskaffelse af det nødvendige udstyr.

D.v.s. en computer, 2 synthesizers og en trommemaskine, som ved hjælp af et nyt fællessprog, midi, giver os helt nye muligheder for at komponere musik bl.a. stemningsfulde lydbilleder, der kan bruges i forbindelse med drama.

Orloven har været en fin lejlighed til at sætte sig ind i et ellers uoverskueligt stort emne og for mig har det sat en masse tanker i gang. Det er vigtigt vi bliver opmærksomme på de nye muligheder og tænker stort, ikke mindst nu, hvor vi med en ny brochure kan tage stilling til, hvordan en tidssvarende Egå Ungdoms-Højskole skal være i slutningen af 80'erne.

Højskolesekretariatet har lavet en undersøgelse der viser at de kommende år-gange bliver mindre. Der bliver altså rift om eleverne. Men hvilke elever?

I en udmærket artikel (Højskolebladet nr. 38) skriver Jens Bonderup: »Det er vores opfattelse, at der går et temmelig tydeligt skel ned gennem den danske ungdom. På den ene side står de ofte meget frustrerede unge, som har svært ved at tage sig sammen til at finde livsmål, en karriere, erhverv osv. Hvis de går i gang med uddannelse, er det typisk indenfor kreative, humanistiske områder med arbejdsløshed som den mest nærliggende udsigt. På den anden side står de, som på et tidligt tidspunkt vælger erhverv og rammer for tilværelsen. De er som regel meget sikre på hvad de vil, og vælger typisk områder som økonomi, handel, industri og administration«.

Jens Bonderups pointe er, at den sidste gruppe sjældent opfatter det at tage på højskole som en relevant mulighed for dem, bl.a. fordi vi knap nok har dem med i vores folkelighedsbegreb. »Hvornår har vi«, som han skriver, »i alvor foreslået en elev at blive børsvekslerer?« Det var måske også en overvejelse værd hvorfor ca. 75% af vore elever er piger.

Jeg tror vi kan få et friskt »irriterende« pust af unge der ellers ikke ville være taget på højskole, ved at lægge vægt på noget af det følgende i den nye brochure.

1. For det første er det oplagt at tage nogle af de teknologiske udtryksmuligheder, vi efterhånden råder over, seriøst i brug. Vi kunne lave et fag hvor teknisk interesserede kan blive gode til at bruge fx video, at lave lyd, kende PA-musikanlægget til bunds, mixe lydspor sammen med dias, styre lys-scenografi, bruge computeren kreativt og velovervejet sammen med synthesizere og trommemaskine, lave radio og TV-udsendelser o.s.v. Der er nok at tage fat på. En sådan stab på skolen vil være til dobbelt glæde. For de

unge selv med disse interesser kan Egå nemlig blive stedet hvor man kan få lejlighed til at lære at udtrykke sig kreativt med alt dette grej sammen med andre. Og vi på skolen kan få glæde af at kunne trække på deres ekspertise bl.a. ved indspilning af drama-rock-video, demo-bånd, og til at udvide vores fælles udtryk i store projekter.

2. I brochuren kunne vi også lægge bevidst op til, at folk der godt ved hvad de vil bagefter, eller som har nogle skarpe synspunkter, de mener politisk afviger fra den grundholdning, vi i vort fagudbud giver udtryk for, skal være velkomne. Hvis vi vil have en sund og livlig holdningsmæssig debat på skolen starter det vel med, at vi får nogle ind der mener noget andet.
3. Med al respekt for den almindennende linie vi kører, kunne vi også lægge vægt på en vis *håndværksmæssig fordybelse*, specielt i det vi kalder de kreative fag. Almindennelse behøver ikke at være en forvirret skøjten fra fag til fag, hvor man aldrig høster frugten af, at blive rigtig god til at mestre et udtryk. Mange unge vælger måske netop ikke Egå, fordi vi ikke lægger op til at man kan nå at trænge så langt ned i en kreativ interesse, at det virkelig kan føre til noget.
4. Lad os derfor tænke stort med de mål vi stiller, så det kan ses i brochuren, og lægge op til at eleverne til sidst på hvert hold skal kunne lave et projekt sammen der er godt nok til at vise for andre end ungdomshøjskoleelver. Og det kan vi, hvis vi udnytter vore tekniske muligheder, få gang i en sund diskussion og satser på håndværksmæssig fordybelse. Eller hva'?

Jesper Gilbert Jespersen

Kan »skolen for livet« beskæftige sig med døden?

Det er ofte med forundringens miner malet i ansigtet folk hører, at jeg tager et begreb som døden op i filosofitimerne. Er det nu igen et af disse udtryk for den nyreligiøse, indadvendte og føleriske bølge, som man selvfølgelig må distancere sig fra som noget odiøst - eller i det mindste en lille smule poppet!? Hvorfor ikke lade det blive ved Sokrates, Marx og Kierkegaard.

Dertil må jeg sige, at det altid har været et godt undervisningsmæssigt princip også at tage udgangspunkt i elevernes egne eksistentielle livsspørgsmål. Set med disse briller på vil det nærmest være et udtryk for snæversynet åndssnobberi ikke at beskæftige sig med begrebet.

Det følgende er det oplæg, jeg har brugt i undervisningen det sidste års tid. Hvad enten man er enig eller uenig i dets form og indhold, kan jeg oplyse at det altid virker som en katalysator for en heftig efterfølgende diskussion om holdninger og livssyn.

Er døden livets fjende?

»Det afgørende spørgsmål for mennesket er: forholder du dig til uendeligheden eller gør du ikke? Dette er kriteriet for menneskets liv. Kun hvis jeg ved, at det grænseløse er det væsentlige, bruger jeg ikke mine kræfter på ligegyldigheder eller på ting, som ikke er af afgørende betydning«. (C. G. Jung)

Efter at vi er født, ligger der som regel et langt liv fuld af muligheder og overraskelser forude. Den eneste uigenkaldelige sandhed der ligger indbygget i vores fremtid er - paradoksalt nok - døden. På trods af dette, vil de fleste mennesker helst fortrænge denne kendsgerning som en mulighed, der eksisterer for dem selv. Døden opleves først og fremmest som noget, der overgår andre. Personligt vil vi ikke kendes ved den, fordi vi opfatter den som den absolutte afslutning på alt det vi kender. Døden opfattes som en uhåndterlig størrelse, der ikke kan forklares ud fra vore umiddelbare erfaringer. Dette gør os angst og bange, og derfor vælger vi psykologisk og kulturelt at gøre døden til et tabu som emne. Noget man ikke vil have med at gøre - noget man helst skubber fra sig.

De seneste årtiers forskning indenfor hele dødsproblematikken har imidlertid frembragt mange nye og spændende perspektiver. Vel vidende at man - fra såvel videnskabeligt som religiøst hold, - udsatte sig for hård kritik, har nogle psykologer og læger alligevel gennemført undersøgelser hvis resultater peger på muligheden af en eksistens efter døden.

Det er dog vigtigt at pointere at tanken om et liv efter døden bestemt ikke er ny.

Går vi et par tusind år tilbage i tiden til vor egen kulturs vugge - det antikke

Grækenland - er denne tanke grundlæggende for selve livsopfattelsen. Det jordiske menneske kan her opdeles i to størrelser: Et legeme, der er forgængelig og en sjæl, der tilhører det egentlige sande og udødelige. Sjælen har eksisteret fra tidernes morgen og den vil aldrig forgå, dette skal igen ses i relation til grækernes opfattelse af mennesket i forhold til det kosmiske.

Det kosmiske udgør det guddommelige aspekt, hvori den evige fylde af sandhed og virkelighed findes. Sjælen har engang været en del af alt dette, men har nu taget bolig i sit legeme på Jorden og har dermed tabt det kosmiske af syne. Filosofen Platon mener imidlertid, at der i mennesket stadig findes en vældig drift og længsel - eros - efter den sande, evige skønhed. Et evigt kald, der udtrykker sjælens ønske om igen at forenes med kosmos og det guddommelige. Døden forstås således som en befrielse fra det jordiske fangenskab.

Andre fremstillinger af sjælens uforgængelighed findes i stort tal ned gennem historien. De mest kendte af disse er Den Tibetanske Dødebog, Den Ægyptiske Dødebog og bogen fra middelalderen: Ars Moriendi (kunsten at dø). Men også i vores egen tid finder vi i store dele af verden religiøse kulturer som bygger på reinkarnationstanken (genfødsel). Her skal blot nævnes de to store religioner Buddhismen og Hinduismen. Trækker man hovedlinierne ud af disse, ligner de i bemærkelsesværdig grad de resultater som nyere undersøgelser fremlægger i forbindelse med beskrivelsen af hvad mennesket oplever når hjertet holder op med at slå. De fleste af disse undersøgelser bygger på systematiserede interviewsituationer med mennesker som er blevet genoplivet efter at have været erklæret for klinisk døde. Disse beretninger er naturligvis ikke enslydende, og dertil kommer, at når vi mennesker skal beskrive en usædvanlig tilstand, fattes vi ord, og derfor fremkommer der også en mængde vidt forskellige beskrivelser af den samme oplevelse. Men der viser sig alligevel en række fællestræk.

En af de mest populære bøger om disse oplevelser er skrevet af den amerikanske læge dr. Raymond A. Moody, som i sin bog »Livet efter Livet« (Borgens Forlag 1977), har arbejdet med at samle forskellige af disse oplevelser i en fælles forståelig teoretisk model. Megen kritik er rejst mod denne forenkede model, men ikke desto mindre talte jeg fornylig med en midaldrende mand der intet havde læst eller hørt om disse teorier, men med stor entusiasme fortalte om sine oplevelser fra sit eget hjertestop til genoplivningen. Hans fortælling lignede hovedlinierne i Moodys model til forveksling.

»Jeg kunne mærke at nu var det sket, samtidig med at jeg åbenbart ikke »bare døde«. Det var som om jeg svævede ud af mig selv, samtidig med at jeg kunne se min egen krop ligge der på sengen. Så hørte jeg nogle høje lyde langt borte fra. Som et kæmpestort kor af alle mulige lyde der kom nærmere og nærmere. Mærkeligt nok var jeg slet ikke bange for disse lyde, og lidt efter var det som om jeg gled ind i en mørk og meget lang gang. Indimellem så jeg, - som i en film - forskellige situationer fra mit liv. Det meste var fra min barndom, men jeg oplevede også mit eget bryllup en gang til. Til sidst nærmede jeg mig et klart og strålende lys,

som havde en fantastisk stor tiltrækningskraft på mig. Det var som om al kærlighed og styrke var samlet i det, og jeg ville egentlig gerne være blevet der, men jeg kunne ikke komme nærmere. Så vågnede jeg pludselig op i min hospitalsseng igen, og lægen fortalte mig senere, at jeg kun havde »været borte« i højst et par minutter. En mærkelig oplevelse var det, men den har bevirket, at jeg nu ikke er helt så bange for at få et nyt hjertestop. Egentlig har det også betydet, at jeg nu her bagefter er blevet mere glad for livet, samtidig med at den store angst for at dø er forsvundet«.

Efter denne, næsten mytologiske, fortælling, er det vigtigt at pointere, at selvom sådanne eller lignende oplevelser ikke er ualmindelige, betyder det således heller ikke at alle der har haft hjertestop har et sådant hændelsesforløb i erindring. Givet er det imidlertid, at de mennesker jeg har talt med der har haft sådanne oplevelser, herefter sætter deres liv i et nyt og bredere perspektiv. Får en ny selvopfattelse.

Et ofte fremført kritikpunkt mod at beskæftige sig med dødsbegrebet er, at det ikke kan måles og undersøges videnskabeligt objektivt. Døden kan ikke begribes udelukkende med fornuften. Om en sådan rationel livsopfattelse skrev den nu afdøde psykiater C. G. Jung: »Jo mere fremherskende den kritiske fornuft er, desto mere fattig bliver livet; men jo mere ubevidsthed og myte vi er i stand til at bevidstgøre os, desto mere liv integrerer vi. Den overvurderede fornuft har dette tilfælles med den absolutte stat: under dens overherredømme forarmes den enkelte«.

Et andet vigtigt kritikpunkt af at kalkulere med en eller andet bevidsthedsform efter døden kan være, at det enkelte menneske føler sig fristet til at fralægge sig ansvaret overfor sit eget og andres liv her og nu. Vil en ny dødsbevidsthed ikke medføre en livsfornægtende munketilværelse hvor den enkelte trækker sig tilbage fra det aktive liv for at forberede sig til at møde det guddommelige efter døden? På dette spørgsmål svarede den amerikanske forsker og psykolog Stanislav Grof, for et par år tilbage, at det aldrig vil give nogen mening at forsvare det jordiske liv til fordel for en bevidsthed efter døden. Gør man dette, fjerner man samtidig med selve livets universelle eksistensberettigelse.

Hvad enten man anlægger et religiøst eller et ateistisk synspunkt, har vi nu engang fået det liv vi har, og så må vi også tage det på os og søge at bekæmpe de ting i verden, der truer overlevelsen. Tro på kærligheden i livet og arbejde for de tendenser, der fremmer den.

Finn Lykke Schmidt

Citaterne er hentet fra bogen: C. G. Jung. Erindringer, drømme, tanker.

Birgit Mahler

Den sidste dag i februar måned - lige før foråret for alvor fik tag i dagene - døde Birgit Mahler, 39 år gammel. Et intenst liv var slut. Et liv i kamp for at finde en mening med livet - finde de værdier, der gør livet værd at leve. Og Birgit fandt de værdier og troen på dem, især i sine sidste leveår.

I 1982 sagde hun sin stilling som højskolelærer op ved Egå Ungdoms-Højskole for at studere musik ved Aarhus Universitet. Netop igennem musikken og sangen var det at livet tog form for hende. Jo mere styrke hun fandt i den, jo mere afdæmpet, jo mere kraft var der i hendes forhold til den. En kraft som forplantede sig til de mennesker hun var sammen med, fordi hendes tro på den var ægte.

Igennem højskoleårene lød hendes latter højt og tydeligt. Måske ofte højere end situationen kunne bære. Musikken gav hende en fremtrædende plads på højskolen, og det var vanskeligt for hende at finde sig selv mellem den placering og den almindelige dagligdag. Men hun kæmpede for at finde ligevægt i livet, også selv om kampen undervejs gav dybe sår på sjælen.

Næsten samtidig med at hun begyndte musikstudiet ramte sygdommen hende. Fra starten stod det klart for Birgit, at skulle hun vinde over lymfekræften, måtte hun tro på, at sygdommen var overvindelig. Det er ufatteligt, at man kan leve med den viden, at en af betingelserne for helbredelse er at tro på helbredelse. Men det lykkedes for Birgit at tro på muligheden for at blive rask og at bevare troen på livets muligheder. Ved nære venners støtte og ved intensiv psykologisk kræftbe-

handling hos overlæge Kaj Bjørn Jensen på Radiumstationen i Aarhus lærte Birgit sig selv at leve et godt liv, samtidig med at hun vidste, at sygdommen kunne gøre en ende på livet. Igennem ordet i fortællingen og sangen og igennem musikken blev livet meningsfyldt for Birgit og det var vigtigt for hende at give den viden videre til andre.

På trods af sygdommen blev hun derfor ved med at arbejde intenst så meget som kræfterne tillod. På kurser for sundhedspersonale og i en radioudsendelse fortalte hun, hvad det vil sige at give sig selv kræfter til kræften. Og de sidste par måneder af sit liv fulgte hun på nært hold opsætningen af sit eget teaterstykke på Filuren i Aarhus.

Alt hvad hun havde på hjerte udtrykte hun med stadig større styrke igennem sange, myter og eventyr. Gennem det overvandt hun angsten - både for livet og for døden.

Den sovende

Befriet for alt
udkommets frygt,
ensomhedens chikane.
Men også for
lys og minder,
genskær af lykke.
Hyldeduft.
Regn efter tørke.
Ugleskrig.
Vindfløjens knirken.
Den døde befriet for alt,
også angsten for døden.

Frank Jæger

Gunhild Skovmand Jensen

Nyt fra Højskolen

I torsdags afsluttede vi fællesmødet med at synge »Jeg elsker den brogede verden«, og en gennemgang af kalenderen og medarbejdermødereferaterne er min sandten en broget forestilling. Et højskoleår er et sandt kalejdoskop af indtryk, gamle travere og friske nyheder, skidt og godt, mest godt.

Selvfølger vil man helst starte årsreferatet med en god nyhed, men hvilken? Torkild plejer at være leveringsdygtig når man mangler noget, men at han også skulle levere årets nyhed kun 5 dage før dead-line til Egå-bogen havde jeg næppe forestillet mig.

Årets nyhed er ganske enkelt den at Torkild og Inge Lise har fået en søn. Nok hævdes det at børnetallet er vigende, hvilket jo er dystre perspektiver for en ungdomshøjskole, men det synes åbenbart at medarbejderne på EUH selv har tænkt sig at vende udviklingen.

Strukturen på skolen er den velkendte. To årlige kurser på 4 og 6 måneder, samt aktiviteter med korte kurser om sommeren. Til denne sommerferie havde vi planlagt tre ting. Et kreativt kursus med musik og dramatik, henvendt til voksne. Kurset er efterhånden en tradition, med såvel gamle som nye kursister og med stort set de samme lærere hvert år. Med Christian Alvad, Bent Lundgård, Peter Seebach og Kim Eden som undervisere, og flere af vore egne lærere som kursister var det en sprudlende uge med en flot afslutningsforestilling/koncert.

Ungdomskurset med idræt og kreative fag måtte desværre aflyses, og i skrivende stund overvejer vi stadig om vi vil prøve igen til næste sommer, om vi kan finde nye veje der kan etablere et godt tilbud til de unge.

Endelig skulle skolen have været vært ved et seminar om folkemusik. Desværre måtte kurset aflyses af praktiske årsager, og den eneste repræsentant for folkemusikkulturen på skolen denne sommer var Benny E. Andersen, der d. 10.6. sang, spillede og fortalte. At have besøg af en af de mest garvede folkemusikere har bl.a. det formål at fastholde kontakten til området.

Musiklivet på skolen er ellers en blandet buket. Folkemusik med dans, alle mulige afskygninger af rock, fællessang, korsang, musicals m.m. Vore musikalske gæster har i årets løb været mange og ret forskellige. F.eks. ragtime-pianisten Bob Darch, rytmisk samspil for 75 mennesker og diverse instrumenter med Peter Seebach som leder, moderne synthesizermusik og kursus i komposition af film-musik med Chr. Alvad, samt sydafrikansk støvledans som vi prøvede for ganske nyligt. For ikke at forglemme en fantastisk aften med sydamerikanske rytmer.

Et åbent-hus arrangement med professionelle musikere og rytmer væsentligst fra Cuba var i stand til at skabe en stemning de fleste festivals ville misunde. Jeg tror det var ved den lejlighed Birgit Mahler sidste gang var på skolen. Den 28. februar døde Birgit, og efterlod et godt og stærkt indtryk hos såvel ældre kollegaer som hos os, der kun kendte hende som ven af skolen.

Jeg tror Birgit ville have nydt de elever der har været hos os i det forløbne år. Det har vi i alle tilfælde. En af efterårsholdets sange var en elevtekst med titlen »Jeg tror på mig selv«, hvilket de så sandelig gjorde. Bl.a. manifesteret gennem udadrettede aktiviteter som fredsdemonstration, og et godt selvstændigt initiativ der bragte gøglen til Egå. Startende med ganske lidt, men senere hen så udviklet at man endog kunne optræde ude omkring.

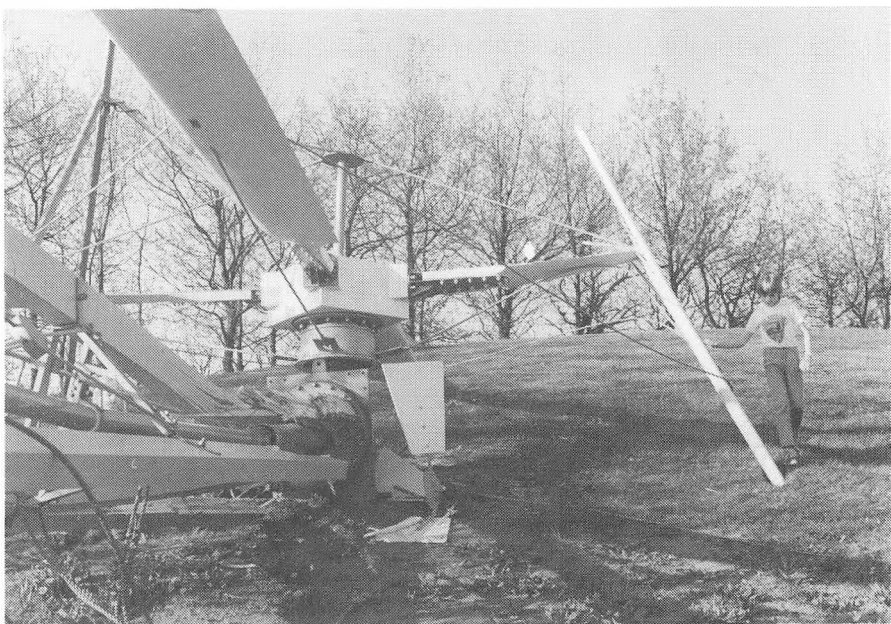
Mange gange har nogle af os diskuteret om ikke tro-på-sig-selv-holdningen er lidt for naiv, samtiden taget i betragtning, men indtrykket af efterårseleverne og deres evne til også at samarbejde maner til eftertanke. Samarbejde som det bl.a. var tilfældet omkring Norgestuen i januar, eller måske endnu bedre omkring em-

nearbejdet inden forældre-weekenden. Titlen var iøvrigt, meget apropos, Fantastiske Verden.

Udadvendt var flere aktiviteter, som f.eks. februar-turen til Andebølle med en selvproduceret musical, ligesom forårsholdets emnearbejde inden det århusianske karneval vakte en del opsigt omkring os. En festival i juni måned havde også et udadvendt sigte idet eleverne havde inviteret gæster til et vellykket arrangement.

Vore rammer er stort set de samme. I det forløbne år har vi taget Egå-hallen i brug. En privat idrætshal i Gl. Egå, der indtil videre løser vore facilitetsproblemer i forhold til idræt.

Møllen er et smertensbarn. Som det fremgik af sidste Egå-bog er der tale om et projekt der kræver mere opfindsomhed end rutine. Ironisk nok var det ikke desto mindre en rutinehandling der blev møllens foreløbige endeligt. Mange gange havde møllen været lagt ned, men i marts gik det lidt for hurtigt, møllen væltede og store dele af den er totalskadet. Netop nu undersøger vi om der findes en god løsning med en anden top på møllen, eller om vi er de lykkelige ejere af nordeuropas dyreste kartoffelkælder.

Medarbejderstaben er næsten intakt. Jan Rasmussen flyttede til Bornholm (men er vistnok tilbage i Århus igen), han blev erstattet af Ole Petersen, der væsentligst tager sig af haven. Egon Christensen er blevet erstattet af Douglas Ross, som sammen med et elevhold laver møbler til skolen. I køkkenet har vi det foreløbne år haft godt hjælp af Inger Ramsdahl og Anne Lise Gregersen, der nu er afløst af Linda Andersen. Desuden har vi i Inge Lises barselsperiode ansat Christian Damsgård i køkkenet. På lærersiden har vi taget afsked med Birgit »Duza« Thorsgård og Mette Dyhrberg, som var tidsbegrænset ansat, Mette er tilbage på lærerskolen i Ollerup for at færdiggøre studierne.

Trods den brogede kalender synes meget at være i rolige faste rammer, men nye projekter lurar. I de sene nattetimer kan man som forbigående på Eghøjvej se højskolens forstander sidde i sit studerkammer badet i et besynderligt grønligt lys. Årsagen er ganske enkelt den at EDB/Informatikundervisningen banker på højskolens dør, og dens specielle placering på skolens vifte af tilbud kræver nok nogle nattetime-overvejelser.

Et andet projekt der også arbejdes på netop nu, er en vurdering af de nyeste instrumenter og datastyringer i forhold til musik og drama på højskolen. I forbindelse med det arbejder Sus og Jesper med hjælp fra Finn. I næste uge samles medarbejderne til en diskussion om den kommende brochure. Udviklingen taget i betragtning kan det nogle gange synes umuligt at beskrive det der skal ske om et par år, men da vi har aftalt mødet, ligger ét fast: der bliver holdt højskole.

Louis Mogensen

Jubilæumsmøde

Elever fra 1925/26 og 1926 [60 års jubilarer], 1935/36 og 1936 [50 års jubilarer], 1945/46 og 1946 [40 års jubilarer], 1960/61 og 1961 [25 års jubilarer], august-december 1975 og januar-maj 1976 [10 års jubilarer] indbydes til jubilæumsmiddag lørdag den 19. april på skolen.

Indbydelsen vil blive udsendt til alle, som vi kender adresser på. Da mange imidlertid har skiftet adresse uden at huske at informere os, opfordrer vi de nævnte årgange til selv at arbejde for et stort fremmøde. Tilmelding må ske til højskolen senest mandag den 14. april.

Foredragsrække om Grundtvig

To af skolekredsens medlemmer, Karen Bregendahl og Tom Mørk, har taget initiativet til at vi til foråret opretter en offentlig foredragsrække om »Grundtvig som oprør«.

Alle interesserede indbydes til at deltage i en række spændende aftener, det vil glæde os meget hvis vi på denne måde kan få nyt liv i en god, gammel tradition. Nærmere oplysninger fås ved henvendelse til skolen.

- Ons. d. 15. januar: Grundtvigs politiske oprør
Ved redaktør Ejvind Larsen
- Ons. d. 5. februar: Grundtvigs historiesyn
Ved højskoleforstander Kurt V. Andersen
- Ons. d. 12. marts: Grundtvigs teologiske oprør
Ved dr. theol. Kaj Thaning
- Man. d. 7. april: Grundtvigs pædagogiske oprør
Ved højskoleforstander Jørgen Gleeerup
- Ons. d. 30. april: Grundtvigs mytesyn
Ved højskolelærer John Engelbrecht

Elever

Marts-juni 85

Anitta Overdahl Andersen, 8220 Brabrand
Ellen Bach, 8320 Mårslet
Nikolaj Bloch, 3390 Hundested
Charlotte »Charlo« Christensen, 2100 Kbh.
Ulle Brandt Christiansen, 6091 Bjert
Berit Clemensen, 6715 Esbjerg N
Jens Ingemann Dalsgaard, 7800 Skive
Finn Eriksen, 5690 Tommerup
Eva Camilla Julie Espersen, 4880 Nysted
Rene Fischer, 2650 Hvidovre
Inaluk Fleischer, 5492 Vissenbjerg
Katja Foss, 4420 Regstrup
Gitte Graff, 2860 Søborg
Karen Marie »Rie« Gram, 6800 Varde
Rina Ruseng Hansen, 8800 Viborg
Sten Hansen, 2730 Herlev
Tine Hansen, 2880 Bagsværd
Mette Henriksen, 6990 Ulfborg
Pia Martha Jakobsen, 8541 Skødstrup
Anja Jensen, 4300 Holbæk
Anna Margrethe Jensen, 9340 Aså
Gitte Jensen, 5540 Ullerslev
Phillip Bugge Johnsen, 3060 Espergærde
Sonja Gram Jürgensen, 3400 Hillerød
Brian »Mulle« Jæger, 7100 Vejle
Schack L. Jørgensen, 3460 Birkerød
Anne Kjemtrup, 9575 Terndrup
Carsten Knold, 5210 Odense NV
Pia Parsberg Kolstrup, 2730 Herlev
Jakob Kirkegård Kortbæk, 7600 Struer
Jane S. Kristoffersen, 5500 Middelfart
Pia Blåberg Lauridsen, 7270 Stakroge
Kim Freddy Lerche, 5881 Skårup
Dennis Beck Madsen, 2740 Skovlunde
Elin Marquard, 3300 Frederiksværk
Esben Meng, 6100 Haderslev
Lea Maaløe-Jørgensen, 9830 Tårs
Jette Møller Nielsen, 8355 Ny-Solbjerg
Søren Klitgaard Nielsen, 2600 Glostrup
Brian Nyborg, 6500 Vojens
Leif Nørgård, 2650 Hvidovre
Bettina Renate Olsen, 3000 Helsingør
Dorthe Roland Olsen, 3370 Melby
Pia Stendahl Olsen, 3600 Frederikssund

Sten Aagaard Parkvig, 2200 Kbh. N.
Kristian Ørsted Pedersen, 2635 Ishøj
Mette Korsgaard Pedersen, 8370 Hadsten
Susanne Pedersen, 7620 Lemvig
Britt Skov Bagge Petersen, 4720 Præstø
Jesper Vagn Petersen, 2200 Kbh. N
Louise Fabricius Petersen, 3400 Hillerød
Susanne Petersen, 8600 Silkeborg
Louisa »Tupi« Poulsen, 4230 Skælskør
Nynne Emilie Savery, 2960 Rungsted Kyst
Mette Katrine Schrøder, 6200 Åbenrå
Ole Simonsen, 2394 Satrup
Brian Sødring Sørensen, 4700 Næstved
Omid Mirzaee Torshizi, 5200 Odense V
Jørgen Valentin, 4700 Næstved
Asloy »Amy« Winther, 3820 Skopun
Zara Yahiya, 8420 Risskov

Anitta Overdahl Andersen

Ellen Bøch

Nikolaj Bløch

Charlotte Charlo R. Christensen

Ulla Brandt Christiansen

Berit Clemensen

Jens Ingemann Dalsgaard

Finn Erikson

Eva Camilla Jølle Espersen

Rone Flecher

Inaluk Fløtcher

Kalle Foss

Bettina Renate Fage

Gitte Graf

Karen Marie Rio Gram

Rina Ruseng Hansen

Steen Hansen

Tine Hansen

Mette Henriksen

Pia Martha Jakobsen

Anja Jensen

Anna Margrethe Jensen

Gunn Jensen

Philip Bugge Johnsen

Sonja Gram Jørgensen

Brian Mulla Jøger

Schack L. Jørgensen

Kåre Kjørstrup

Carsten Knold

Egå Ungdoms-Højskole

4. marts 1985 - 21. juni 1985

Pia Paraberg Kolstrup

Jakob Kjekgærd Kortbæk

Jane S. Kristoffersen

Pia Billeberg Lauridsen

Kim Freddy Lerche

Mette Lavin

Dennis Beck Madsen

Elin Marquard

Lise Maalene-Jørgensen

Esben Meng

Jette Møller Nielsen

Søren Klitgaard Nielsen

Brian Nyborg

Laili Nørgård

Dorthe Roland Olsen

Pia Stendahl Olsen

Sten Aggaard Parkvig

Kjetilvan Bratød Pedersen

Mette Korsgaard Pedersen

Susanne Pedersen

Britt Skov Bugge Petersen

Jesper Vang Petersen

Louise Fabricius Petersen

Susanne Petersen

Louise Tupi Poulsen

Myrre Emilia Sørvy

Mette Katrine Schrøder

Ole Simonsen

Brian Sædriig Sørentzen

Ulfrik Witzmann Yorkholt

Jørgen Valentin

Anja Amy Winther

Zara Yablja

Mogens Bøstedt

Margriet de Noord

Else Jensen

Elin Møken

Elza Marie Madsen

Lis Hansen

Inger Rømedahl

Bente Bøst Olsen

Inga Nielsen

Louise Mørgensen

Erik Pihl Christensen

Sus Lindeløv

Finn Schmidt

Jesper G. Jørgensen

Pernille C. Jørgensen

Torvald Holst

Birgit-Lise Vørre

Egon Christensen

Birgit-Duza Thorsgaard

Mette Dyhrberg Nielsen

Elever

Sept. 85-feb. 86

Bo Gerlach Andersen, 4400 Kalundborg
Lenette G. Andersen, 8700 Horsens
Rikke Bentsen, 2760 Måløv
Jeanette Berg, 6893 Hemmet
Lone Carlsen, 2680 Solrød Strand
Nana G. Christensen, 3300 Frederiksværk
Nicolaj Christensen, 8260 Viby J
Karen Sund Duus, 6715 Esbjerg N
Jan Erik Eriksen, 8700 Horsens
Lone Fangel, 8260 Viby J.
Irene Marie Friis, 6630 Rødning
Jan Riis Fjellerad, 3000 Helsingør
Micaela »Sisse« Garney, 8600 Silkeborg
Thyge Glismand, 8883 Gjern
Anja Britt Hansen, 4100 Ringsted
Gitta Hansen, 7800 Skive
Jesper R. Hansen, 6372 Bylderup Bov
Lisbeth Fischer Hansen, 4100 Ringsted
Lone Møller Hansen, 3460 Birkerød
Sten Hansen, 2730 Herlev
Nina Merete Harju, 2760 Måløv
Katrine Hede, 2800 Lyngby
Judith Eva Henriksen, 8000 Århus
Lasse Holm, 8230 Åbyhøj
Bo Hørmark, 4340 Tølløse
Gitte N. Jensen, 6760 Ribe
Tina Rosiak Jensen, 4700 Næstved
Sisse Vibeke Julin, 9500 Hobro
Anja Kallestrup Jørgensen, 7620 Lemvig
Michelle Karlsen, 5464 Brenderup
Angela »Pippi« Koldby, 5240 Odense NØ
Michelle Kruse, 9000 Aalborg
Karin M. Larsen, 2791 Dragør
Katinka Bødtker-Næss Larsen, 1171 Kbh. K
Lisette Lykke Larsen, 2730 Herlev
Maj-Britt Øllgaard Lauritsen, 8600 Silkeborg
Jens Ole Boe Lembcke, 2850 Nærum
Gitte Jean Lundgaard, 6900 Skjern
Lissy Madsen, 6430 Nordborg
Lene Jäger Marchmann, 2630 Tåstrup
Susan Dichmann Micheelsen, 4200 Slagelse
Nina G. Moesmann, 2300 Kbh. S
Lotte G. Mortensen, 5700 Svendborg
Anne-Louise Nielsen, 8381 Mundelstrup
Gert W. Nielsen, 7741 Frørstrup
Pia Nielsen, 8500 Grenå
Susanne W. Nielsen, 7830 Vinderup
Søren Martin Nielsen, 6740 Bramming
Tina Nielsen, 6000 Kolding
Henriette Alice Olsen, 2650 Hvidovre
Lotte Olsen, 4100 Ringsted
Martin Overgaard, 8800 Viborg
Flemming Pedersen, 4700 Næstved
John Kahr Petersen, 8362 Hørning
Karin Bech Pedersen, 9000 Aalborg
Jacob Petersen, 3520 Farum
Liselotte Petersen, 8600 Silkeborg
Lars Porsing, 3550 Gilleleje
Lone Rasmussen, 8260 Viby J
Marianne Rohde, 6950 Ringkøbing
Camilla Louise Rostруп, 2900 Hellerup
Hanna Tabitha Schjøtt, 2730 Herlev
Anne Mette Schrøder, 6091 Bjert
Anne Brix Smedegaard, 5230 Odense M
Pernille Nordahn Sonne, 6950 Ringkøbing
Monia Stein, 2620 Albertslund
Lisbeth Winther Sørensen, 2680 Solrød Strand
Sine Bernholm Sørensen, 3600 Frederikssund
Anders Troelsen, 8320 Mårslet
Jakob Vinther, 5560 Årup
Michael Vynne, 2381 Neuberend
Alice Kirsten Warberg, 5240 Odense NØ
Christina Willumsen, 9260 Gistrup

Bo Gerlach Andersen

Lenette G. Andersen

Rikke Bentsen

Jeanette Berg

Lone Carlsen

Nana G. Christensen

Nikolaj Christensen

Karen Duus

Jan Erik Eriksen

Lone Fangel

Irene Marie Frils

Jan Riss Fjellerad

Micaela Sisse Garnev

Thyge Glamand

Anja Britt Hansen

Gitte Hansen

Jesper R. Hansen

Lisbeth Fischer Hansen

Lone Møller Hansen

Steen Hansen

Winnie Merete Harju

Katrine Hede

Judith Eva Henriksen

Lasse Helm

Bo Hørmark

Gitte N. Jensen

Tina Roslak Jensen

Steen Vibeke Julin

Anja Kallestrup Jørgensen

Michelle Karlsen

Angela Koldby

Michelle Kruse

Karin M. Larsen

Katinke Beckler-Næss Larsen

Liacette Lykke Larsen

Egå Ungdoms-Højskole

2 september 85 - 14 februar 86

Maj-Britt Gjølgård Lauritsen

Jens Bøe Lumbecke

Gitte Jean Lundgaard

Lissey Madsen

Lene Jøger Marchmann

Steen Gjørdhanssen Micheelsen

Nina G. Moosmann

Lone G. Mortensen

Anne-Louise Nielsen

Gerl W. Nielsen

Pia Nielsen

Susanne W. Nielsen

Søren Martin Nielsen

Tina Nielsen

Henriette Alice Olsen

Lotte Olsen

Martin Overgaard

Flemming Pedersen

John Kahr Pedersen

Karin Bech Pedersen

Jacob Petersen

Liselotte Petersen

Lars Porsino

Lone Rasmussen

Marianne Rohde

Camilla Rostrup

Hanna Tabitha Schjøtt

Anne Marie Schrøder

Anne Brix Smedegaard

Pernille Nordahn Sønné

Monia Stein

Lisbeth Winther Sørensen

Sine Bernholm Sørensen

Anders Troelsen

Mogens Bedstedt

Margriet de Noord

Eika Jensen

Elo Madsen

Eina Marie Madsen

Lis Hansen

Inge Nielsen

Jacob Vinther

Michael Vynne

Alice Kiraten Warburg

Christina Willumsen

Bente Buus Olsen

Erik Pihl Christensen

Sus Lindeløv

Finn Schmidt

Jesper Gilbert Jespersen

Pernille Gilbert Jespersen

Torkild Holst

Inge Lise Vorre

Louis Mogensen

Douglas Ross

Ole Petersen

Christian Dømegård